
ELFOGADOTT SZÖVEGEK

P8_TA(2019)0095

2018. évi jelentés Bosznia-Hercegovináról

Az Európai Parlament 2019. február 13-i állásfoglalása a Bizottság Bosznia-Hercegovináról szóló 2018. évi jelentéséről (2018/2148(INI))

Az Európai Parlament,

- tekintettel az egyrészt az Európai Közösségek és tagállamai, másrészt Bosznia-Hercegovina közötti stabilizációs és társulási megállapodásra,
- tekintettel az egyrészt az Európai Közösségek és tagállamai, másrészt Bosznia-Hercegovina közötti stabilizációs és társulási megállapodásnak a Horvát Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozásának figyelembevételével történő kiigazításáról szóló jegyzőkönyvre, amely 2016. július 18-án került parafálásra, majd 2017. február 1-jén lépett hatályba,
- tekintettel Bosznia-Hercegovina európai uniós tagság iránti, 2016. február 15-i kérelmére, valamint az ország Bizottság kérdéseire adott válaszainak 2018. február 28-án történő benyújtására,
- tekintettel az Európai Tanács 2003. június 19–20-i ülésének a Nyugat-Balkánról szóló következtetéseire, és azoknak a „Szaloniki cselekvési program a Nyugat-Balkánért: az európai integráció útján” című mellékletére,
- tekintettel a Bosznia-Hercegovináról szóló, 2017. október 16-i, a bővítésről és a stabilizációs és társulási folyamatról szóló, 2018. június 26-i, valamint a Bosznia-Hercegovina / EUFOR Althea-műveletről szóló 2018. október 15-i tanácsi következtetésekre,
- tekintettel az EU–Bosznia-Hercegovina Stabilizációs és Társulási Parlamenti Bizottság (SAPC) 2015. november 5–6-án rendezett első ülésére és az EU–Bosznia-Hercegovina Stabilizációs és Társulási Tanács 2017. július 10-i második ülésére, az EU–Bosznia-Hercegovina Stabilizációs és Társulási Bizottság 2018. március 27-i harmadik ülésére, valamint az EU–Bosznia-Hercegovina Stabilizációs és Társulási Tanács 2018. július 13-án rendezett harmadik ülésére,
- tekintettel a berlini folyamatra, nevezetesen a 2018. július 10-én Londonban tartott Nyugat-Balkán csúcstalálkozó elnökségi következtetéseire, a regionális együttműködésről és a jószomszédi kapcsolatokról, az eltűnt személyekről és a háborús

bűncselekményekről szóló, ugyanazon a napon aláírt három együttes nyilatkozatra, valamint a Bosznia-Hercegovina által ugyanezen alkalomból kiadott korrupcióellenes nyilatkozatra,

- tekintettel a 2018. május 17-i EU–Nyugat-Balkán csúcstalálkozón elfogadott szófiai nyilatkozatra és az ehhez csatolt kiemelt célkitűzések szófiai menetrendjére,
- tekintettel a „Hiteles bővítési perspektíva a Nyugat-Balkánra vonatkozóan és fokozott uniós szerepvállalás a Nyugat-Balkánnal” című, 2018. február 6-i bizottsági közleményre (COM(2018)0065),
- tekintettel a „2018. évi közlemény az EU bővítési stratégiájáról” című, 2018. április 17-i bizottsági közleményre (COM(2018)0450) és az azt kísérő, „A Bosznia-Hercegovináról szóló 2018. évi jelentés” című bizottsági szolgálati munkadokumentumra (SWD(2018)0155),
- tekintettel a Bizottság alelnöke/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője, Federica Mogherini, valamint az európai szomszédságpolitikáért és a csatlakozási tárgyalásokért felelős biztos, Johannes Hahn 2018. május 2-i, a bosznia-hercegovinai szövetségi nemzetgyűlésre vonatkozó választási reformmal kapcsolatos nyilatkozatára,
- tekintettel a 2018. október 7-i választások eredményeire,
- tekintettel az EBESZ/Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala (ODIHR) nemzetközi választási megfigyelő missziójának 2018. október 8-án közzétett előzetes megállapításaira és következtetéseire,
- tekintettel a bosznia-hercegovinai választásokról Federica Mogherini, az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője és Johannes Hahn biztos által tett 2018. október 8-i közös nyilatkozatra,
- tekintettel az EU és a nyugat-balkáni államok és Törökország között folytatott gazdasági és pénzügyi párbeszéd 2018. május 25-én kiadott együttes következtetéseire,
- tekintettel az Uniónak a bosznia-hercegovinai büntetőeljárásról szóló törvényről 2018. június 1-jén tett helyi nyilatkozatára,
- tekintettel a bosznia-hercegovinai főképviselőnek az ENSZ Biztonsági Tanácsához 2018. május 3-án, illetve 2018. október 31-én benyújtott 53.¹ és 54.² jelentésére,
- tekintettel Bosznia-Hercegovina 2015. júliusban elfogadott, a 2015–2018-as időszakra szóló reformtervére és a Bosznia-Hercegovina Minisztertanácsa, illetve a Bosznia-hercegovinai Föderáció és a Boszniai Szerb Köztársaság kormányai által 2016. augusztus 23-án elfogadott koordinációs mechanizmusra,
- tekintettel az országról szóló korábbi állásfoglalásaira,
- tekintettel eljárási szabályzata 52. cikkére,

---

¹ S/2018/416, 2018.5.3.

² S/2018/974, 2018.10.31.

- tekintettel a Külügyi Bizottság jelentésére (A8-0467/2018),
- A. mivel az EU továbbra is elkötelezett Bosznia-Hercegovina európai kilátásaival, területi integritásával, szuverenitásával és egységével kapcsolatban;
- B. mivel az ország uniós tagfelvételi kérelme stratégiai választásnak és az Unióhoz való közeledés iránti elkötelezettségnek tekinthető;
- C. mivel a Bizottság véleményt készít Bosznia-Hercegovina tagságra irányuló kérelméről; mivel Bosznia-Hercegovina az uniós ügyekben folytatott koordináció mechanizmusának segítségével dolgozta ki és 2018. február 28-án nyújtotta be a Bizottság kérdőívére adott válaszait; mivel Bosznia-Hercegovina 2018. június 20-án több mint 600 utólagos kérdést kapott, és a további kérdésekre még nem tudta válaszait megküldeni;
- D. mivel 2017 közepe óta jelentősen lelassult az EU-val kapcsolatos reformok elfogadása, Bosznia-Hercegovina reformterv melletti elkötelezettsége ellenére; mivel az Unióhoz való csatlakozás átfogó folyamat, amelyhez az összes fél politikai akaratára és a reformterv tekintetében konszenzusra van szükség; mivel az intézményi, gazdasági és társadalmi reformok középpontjába a bosznia-hercegovinai polgárokat kell állítani;
- E. mivel Bosznia-Hercegovinában 2018. október 7-én általános választásokat tartottak; mivel a politikai pártoknak nem sikerült megegyezniük a választási jogszabályoknak a szövetségi nemzetgyűlés tagjainak megválasztásával kapcsolatos Ljubić-ügyben hozott alkotmánybírósági határozatokból eredő joghézag kezeléséhez szükséges módosításairól; mivel az ez ügyben végzett segítő tevékenységek, amelyeket az EU és az USA bosznia-hercegovinai nagykövete vezetett a Velencei Bizottság részvételével, nem vezettek eredményre;
- F. mivel Bosznia-Hercegovina továbbra is megsérti az emberi jogok európai egyezményét, tekintve a Sejdić-Finci-ügyet és a kapcsolódó ügyeket; mivel a Bizottság azt a feladatot kapta a Tanácstól, hogy fordítson különös figyelmet erre a kérdésre a Bosznia-Hercegovina csatlakozási kérelmével kapcsolatos véleményének kidolgozása során; mivel a Bizottság véleményében várhatóan a működőképességgel kapcsolatos kérdéseket fogja elemezni, és felül fogja vizsgálni a jogi keretet az uniós vívmányokkal való összeegyeztethetőség szempontjából, majd azonosítani fogja az alkotmányos és egyéb szükséges reformokat; mivel minél közelebb kerül Bosznia-Hercegovina az uniós tagsághoz, annál sürgetőbbé válik majd az alkotmány reformjának szükségessége a működőképesség javítása és az emberi jogok védelmének biztosítása érdekében; mivel az ország politikai vezetése eddig nem volt képes a Bosznia-Hercegovina alkotmányában fennálló hiányosságok orvoslására;
- G. mivel jelenleg nem hajtják végre a bosznia-hercegovinai alkotmánybíróság 13 határozatát és számos entitási szintű alkotmányos határozatot (28-at a Föderációban és 7-et a Boszniai Szerb Köztársaságban); mivel az alkotmánybírósági határozatok végrehajtása a jogállamiság fenntartásának alapvető eleme;
- H. mivel Bosznia-Hercegovina is aláírta az országhatáron áterjedő környezeti hatások vizsgálatáról szóló egyezményt (Espoo, 1991);

- I. mivel a modern Európában nincs helye a háborús bűncselekmények és az emberiség elleni bűncselekmények miatt elítélt személyek dicsőítésének;
- J. mivel a megbékélési folyamat során tartósan fennálló problémákat határozottabban kell kezelni;
- K. mivel továbbra is széles körben elterjedt a korrupció, beleértve a legmagasabb szintet is;
1. üdvözli Bosznia-Hercegovinának a Bizottság kérdőívére adott válaszait; sürgeti Bosznia-Hercegovinát, hogy kellő időben, átláthatóan és részletesen válaszoljon az inkább technikai jellegű utólagos kérdésekre, hogy hozzájáruljon a Bizottságnak az uniós tagság iránti kérelméről alkotott véleményéhez;
  2. aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a felek közötti nézetkülönbségek és a választások előtt nagyon korán megkezdődött, nagymértékben polarizált kampány miatt a reformok üteme jelentősen lelassult; hangsúlyozza, hogy a bosznia-hercegovinai hatóságoknak az Európa felé vezető út iránti kötelezettségvállalását össze kell hangolni a reformtervből eredő reformok következetes végrehajtásával, amelyeknek a polgárok tekintetében konkrét eredményekre kell vezetniük, tekintet nélkül az etnikai és vallási hovatartozásukra; sajnálja, hogy a környezetvédelem, a vidékfejlesztés és az energiaügy terén elfogadott országos stratégiáktól, valamint néhány fontos reformintézkedés – például a jövedéki adóról szóló törvény IMF- és EBRD-finanszírozás biztosításához szükséges módosításainak – elfogadásától eltekintve nem sikerült jelentős előrelépést elérni;
  3. sajnálja, hogy a nacionalista és etnikai retorika ismét uralta a választási kampányt, és továbbra is jellemző minden oldalon a politikai szereplők részvételével folytatott politikai diskurzusra; felhívja a politikai vezetőket, hogy haladéktalanul vállaljanak szerepet a kormányok valamennyi szinten történő megalakításában, országuk polgárainak az érdekében konstruktívan együttműködve egymással; kéri, hogy a nyilvánosság számára megfelelően kommunikálják az uniós integrációs folyamatot, a megbékélést, valamint a kompromisszumon és a kölcsönös megértésen alapuló politikai kultúra kialakítását célzó projektként is;
  4. megállapítja, hogy ezt a választási ciklust ismét az etnikai vonalak mentén megvalósuló szegmentáció jellemezte, és a választási kampány főként a múlttal összefüggő, megosztó kérdésekre összpontosított, ahelyett hogy az emberek mindennapi problémáira választ adó konkrét megoldásokra tett volna javaslatot; sajnálatosnak tartja a választások előtti nacionalista és gyújtó hangú retorikát, amely mélyíti a három államalkotó nép közötti szakadékot; megjegyzi, hogy a 2018. október 7-i választások során a szabálytalanságok ellenére érvényesült a politikai verseny és általában rendben zajlottak, és hogy a bosznia-hercegovinai polgárok nyugodt és rendezett módon gyakorolták demokratikus jogukat; megismétli, hogy minden állítólagos választási szabálytalanságot ki kell vizsgálni és a lehető legegységesebben el kell ítélni, és minden jogellenes tevékenységnek bírósági eljárást kell maga után vonnia; hangsúlyozza azonban a demokratikus választási folyamat továbbra is fennálló hiányosságait, és elvárja, hogy késedelem nélkül foglalkozzanak az EBESZ/ODIHR ajánlásaival; emlékeztet arra, hogy még nem hajtották végre a Mostar polgárainak a helyhatósági választásokon való szavazáshoz való demokratikus jogáról szóló, 2010. évi alkotmánybírósági határozatot;

5. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a választások előtt nem sikerült kompromisszumot elérni a szövetségi nemzetgyűlés tagjainak megválasztásával kapcsolatos Ljubić ügyben hozott alkotmánybíróági határozatokból eredő joghézag kezeléséhez szükséges választási jogszabályok módosítása tekintetében; felszólít arra, hogy a választási eredmények zökkenőmentes végrehajtása és az összes állami intézmény megfelelő működése érdekében elfogadható megoldást kell találni; tudomásul veszi a Központi Választási Bizottság (CEC) 2018. december 18-án elfogadott határozatát a képviselői helyek Szövetségi Népek Házában történő elosztásáról, és felhívja az összes politikai szereplőt, hogy szisztematikusan foglalkozzanak a Bosznia-Hercegovina választási törvényének fennmaradó jogi hiányaival; sürgeti az összes politikai vezetőt és a parlamentek választott képviselőit, hogy tanúsítsanak felelős magatartást, és kerüljék az olyan kijelentéseket, amelyek megkérdőjelezzik az állam egységét, tegyék félre ellentétes nézeteiket és találjanak mindenki számára elfogadható kompromisszumokat és megoldásokat; óva int a választások után a késedelmektől és a hatóságok megalakításának megakadályozására tett kísérletektől, mivel ez nem szolgálná a polgárok érdekeit, sem az európai integrációs célkitűzést; hangsúlyozza, hogy a választások megtartása, a vonatkozó jogi rendelkezésekkel összhangban az eredmények végrehajtása és a kormányalakítás a jól működő demokrácia alapvető jellemzője, és követelmény az EU-hoz csatlakozni kívánó bármely ország számára;
6. újólapon határozottan kijelenti, hogy a bosznia-hercegovinai alkotmánybíróság ítéletével összhangban gyorsan meg kell alakítani a szövetségi nemzetgyűlést, amint arra Federica Mogherini alelnök/főképviseelő és Johannes Hahn biztosnak a bosznia-hercegovinai választásokról szóló közös nyilatkozata is emlékeztet;
7. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a három államalkotó nép és valamennyi polgár demokratikus és legitim képviseletének kérdése továbbra is megoldatlan; sürgeti az összes felet, hogy időben találjanak kompromisszumot, mivel ezzel a kérdéssel az új jogalkotóknak mihamarabb foglalkozniuk kell, többek között az Emberi Jogok Európai Bírósága által a Sejdić-Finci-ügyben és a kapcsolódó ügyekben hozott határozatainak gyakorlati alkalmazása révén; megismétli, hogy folytatni kell az alkotmányos, politikai és választási reformokat, amelyek Bosznia-Hercegovinát a jogállamiságon alapuló, teljes mértékben hatékony, befogadó és működőképes állammá alakítják át;
8. sajnálja, hogy mivel a Stabilizációs és Társulási Parlamenti Bizottság szavazási szabályaiba etnikai alapú blokkolást próbáltak meg bevezetni, Bosznia-Hercegovina küldöttei még mindig nem tudtak megállapodni a Stabilizációs és Társulási Parlamenti Bizottság eljárási szabályzatáról, amely ennek folytán három évig nem tudott összeülni; sajnálja, hogy nem sikerült az Európai Parlamenttel együttműködni, és emlékeztet arra, hogy ez egyértelműen sérti a stabilizációs és társulási megállapodásból eredő kötelezettségeket, továbbá sürgeti az összes szereplőt, hogy az Európai Parlament e tárgyban készített véleményében foglalt ajánlások alapján állapodjanak meg a Stabilizációs és Társulási Parlamenti Bizottság eljárási szabályzatáról és fogadják el azt; megjegyzi, hogy a működőképes demokratikus intézmények, köztük a parlament, alapfeltételei az uniós integrációs folyamat előrehaladásának;
9. aggasztónak tartja, hogy nem készülnek módszeresen szabályozási hatásvizsgálatok, a nyomon követés és a jelentéstétel minősége és gyakorlata elégtelen és gyenge minőségű, és nincs olyan formális követelmény, amelynek alapján közzé kellene tenni a legfontosabb kormányzati tervezési dokumentumokat;

10. további megkülönböztetésmentes és a nemek közötti egyenlőséget figyelembe vevő országos stratégiák elfogadására szólít fel olyan területeken, mint a foglalkoztatás és a közpénzkezelés, ami lehetővé teszi a reformok következetes végrehajtását az országban, valamint az Előcsatlakozási Támogatási Eszközből történő finanszírozáshoz való további hozzáférést; elégedetten állapítja meg, hogy az érintett országos stratégiák elfogadása további IPA II finanszírozást tett lehetővé a nemrégiben átdolgozott, 2014–2020-as időszakra vonatkozó indikatív stratégiai dokumentum alapján olyan kulcsfontosságú területeken, mint a mezőgazdaság és a vidékfejlesztés, a környezet és az energia; hangsúlyozza, hogy biztosítani kell az Előcsatlakozási Támogatási Eszközből jobb felhasználását, mégpedig a donorkoordináció és az igazgatási kapacitás javításával; sürgeti az ország jogszabályainak az uniós vívmányokhoz való közelítésére vonatkozó nemzeti program elfogadását, ami a stabilizációs és társulási megállapodás értelmében jogi követelmény, valamint az uniós csatlakozásra való felkészülés nélkülözhetetlen eszköze;
11. megismétli az emberi jogokra vonatkozó országos stratégia elfogadására irányuló felhívását; hangsúlyozza, hogy a párizsi elveknek való megfelelés biztosítása érdekében a lehető leghamarabb el kell fogadni az ombudsmanról szóló törvényt; szükségesnek tartja, hogy Bosznia-Hercegovina egy nemzeti megelőző mechanizmust hozzon létre a kínzás és rossz bánásmód megelőzésére, valamint a háború alatt megkínzott polgári személyek jogairól szóló állami jogszabály elfogadását, összhangban Bosznia-Hercegovina nemzetközi kötelezettségeivel; úgy véli, hogy Bosznia-Hercegovinának több erőfeszítést kell tennie annak érdekében, hogy a börtönökben és a rendőrségi létesítményekben uralkodó helyzetet összhangba hozza a nemzetközi normákkal; ismét nyomatékosan kéri a Boszniai Szerb Köztársaság hatóságait, hogy az alkotmányból helyezték hatályon kívül a halálbüntetésre vonatkozó rendelkezést; ismételten hangsúlyozza, hogy az ország egész területén biztosítani kell az igazságszolgáltatáshoz való megkülönböztetésmentes hozzáférést egy harmonizált, fenntartható és ingyenes jogi segítségnyújtási rendszer révén; felhívja a hatóságokat, hogy aktívan mozdítsák elő az európai értékeket, valamint továbbra is gondolkozzanak európai távlatokban;
12. felhívja a bosznia-hercegovinai hatóságokat, hogy tegyenek konkrét lépéseket a nemek közötti egyenlőség valamennyi szakpolitikában, többek között a reformtervben való általános érvényesítése érdekében, és aggodalmának ad hangot a nők döntéshozatali pozíciókban való alulreprezentáltsága miatt, különösen helyi szinten; sürgeti a bosznia-hercegovinai politikai pártokat, hogy tegyenek többet annak biztosítása érdekében, hogy a nők a politikai rendszer minden szintjén képviselthez jussanak;
13. sajnálja, hogy Bosznia-Hercegovina még mindig megsérti az emberi jogok európai egyezményét azzal, hogy nem hajtja végre az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) által a Sejdić-Finci-, Zornić-, Pilav- és Šljaku-ügyekben hozott ítéleteket, ami az uniós értékekkel és normákkal szöges ellentétben lehetővé teszi a bosznia-hercegovinai állampolgárok közötti nyílt diszkriminációt; emlékeztet arra, hogy véleményének elkészítésekor a Bizottságnak figyelmet kell fordítania erre a kérdésre; fenntartja, hogy ezen ítéletek végrehajtása elősegítené egy működőképes demokratikus társadalom létrehozását; hangsúlyozza, hogy – mint az EU bármely csatlakozni kívánó tagja esetében – Bosznia-Hercegovina várhatóan fokozatosan összehangolja alkotmányos és jogrendszerét a megkülönböztetésmentességgel kapcsolatos uniós vívmányok követelményeivel, és elvárja, hogy az ország kellő időben előrelépést érjen el az alapvető kérdések terén; ragaszkodik ahhoz, hogy a határozatok végrehajtásának nem kellene kihatással lennie a reformterv végrehajtására, hanem a választásokon való

indulás jogát érintő, etnikai hovatartozáson vagy lakóhelyen alapuló mindenfajta korlátozás, illetve a polgároknak azon a döntésén alapuló mindenfajta korlátozás megszűnését kell eredményeznie, hogy nem vallják magukat valamely államalkotó nép tagjának; ezért úgy gondolja, hogy az alkotmány és a választási jog reformjának kéz a kézben kell járnia; felhívja a politikai vezetőket, hogy kerüljék el a nacionalista retorikát, amely a társadalom megosztottságához vezet, és folytassák a politikai párbeszédet és azokat a tevékenységeket, amelyek együttműködéshez vezetnek a három nép és mások politikai képviselői között;

14. a megkülönböztetés valamennyi formája elleni küzdelemre irányuló hatékonyabb intézkedésekre szólít fel, különösen az egész országra vonatkozó emberi jogi és megkülönböztetés elleni stratégiák elfogadásával; a kulturális, vallási és oktatási kérdésekben ösztönzi az etnikai megosztottságot áthidaló három nép és mások közötti együttműködést; sajnálattal állapítja meg, hogy a „két iskola egy tető alatt” kérdésének terén nem történt előrelépés; sürgeti, hogy minden szinten határozott intézkedést hozzanak olyan rendszerszintű megoldások megtalálása érdekében, amelyek minden gyermek számára befogadó és megkülönböztetésmentes oktatást biztosítanak; megállapítja, hogy a programok és a tantervek Bosznia-Hercegovina egész területén való elfogadásának tiszteletben kell tartania a népek kulturális és nyelvi sokszínűségét, ugyanakkor pedig hangsúlyoznia kell a kölcsönös megértést és a megbékélést; aggodalommal tölti el, hogy az erőforrások és a koordináció hiánya akadályozza a gyermekekre vonatkozó 2015–2018-as cselekvési terv végrehajtását; üdvözlí a nevelőszülőknél való elhelyezésről szóló bosznia-hercegovinai jogszabályt, és hangsúlyozza, hogy tovább kell támogatni az egész országban a gyermekek intézményi gondozásból való kikerülését; kéri, hogy javítsák a fogyatékossgal élő gyermekek oktatáshoz és megfelelő szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférését, valamint általánosabban javítsák a fogyatékossgal élő személyek számára az épületek, intézmények és a közlekedés akadálymentességét;
15. felszólít a férfiak és nők közötti egyenlőségre vonatkozó jogi rendelkezések hatékonyabb végrehajtására, a férfi és női munkavállalók bére közötti különbség csökkentésére, a nők munkaerő-piaci hozzáférésének javítására és a nemekhez kötődő sztereotípiák elleni küzdelemre a társadalomban; aggodalommal állapítja meg, hogy nem hajtják végre eredményesen a nemi alapú erőszak, különösen a családon belüli erőszak megelőzéséről és az ezzel szembeni védelemről szóló jogszabályokat; rámutat arra, hogy a jogszabályokat összhangba kell hozni az Isztambuli Egyezményvel; sürgeti, hogy történjen előrelépés a fogyatékossgal élő személyek jogainak tiszteletben tartása érdekében, különösen a vonatkozó ENSZ-ajánlások gyors kezelése révén; elismeri az LMBTI-személyek jogi védelme felé tett lépéseket, de hangsúlyozza, hogy többet kell tenni az ellenük elkövetett erőszak és gyűlölet-bűncselekmények elleni küzdelem, valamint társadalmi befogadásuk előmozdítása érdekében;
16. aggodík a különböző hatósági szintek közötti koordináció hiánya miatt és a finanszírozás hiánya továbbra is akadályozza a kisebbségek és a kiszolgáltatott csoportok, különösen a romák hatékony védelmét; további intézkedések meghozatalát kéri a kisebbségi jogok védelmének megerősítése érdekében; aggodalommal jegyzi meg, hogy a marginalizált helyzetű bosznia-hercegovinai romákról készített 2017-es felmérés eredményei azt mutatják, hogy a humán fejlődés minden tekintetében csak korlátozottan férnek hozzá a lehetőségekhez; elítéli a romák megbélyegzését és

társadalmi kirekesztését; felhívja a hatóságokat, hogy emlékezzenek meg a roma holokauszt áldozatairól, jelöljék ki augusztus 2-át a roma holokauszt emléknapjává, és a holokauszt emléknapján minden év január 27-én foglalják bele a megemlékezésekbe a roma áldozatokat is; üdvözli a lakhatásról, a foglalkoztatásról és az egészségügyi ellátásról szóló, a 2017–2020-as időszakra vonatkozó átdolgozott roma cselekvési terv elfogadását; kitart amellett, hogy intézkedéseket hozzanak a romák és más etnikai kisebbségek oktatásának, foglalkoztatási rátáinak, egészségének, lakhatási és életkörülményeinek a javítása érdekében, mégpedig a vonatkozó meglévő szakpolitikai és jogszabályi keretek javításának és maradéktalan végrehajtásának a középpontba állításával; aggodalmának ad hangot a nemzeti kisebbségek politikai és közéletben való alacsony szintű képviselete miatt;

17. tudomásul veszi, hogy Bosznia-Hercegovina 2018-ban részt vett az OECD PISA-felmérésében, amit az Európai Bizottság pénzügyi támogatása tesz lehetővé; gratulál Bosznia-Hercegovina oktatási intézményeinek (illetékes minisztériumok és intézmények a tartományok, országrészek szintjén és állami szinten, valamint a Brčkói Körzet szintjén) az együttműködéshez és a közös munkára való hajlandóságukhoz; sürgeti valamennyi szint jövőbeli kormányait, hogy a vizsgálat eredményeit, amelyeket várhatóan 2019-ben tesznek közzé, használják fel arra, hogy konstruktív vitát indítsanak, és olyan oktatási reformokat dolgozzanak ki, amelyek az oktatási eredmények jobb minőségéhez vezetnek;
18. kéri a szociális védelmi rendszerek átfogó reformját, a megkülönböztető gyakorlatok megszüntetésével, összhangban az emberi jogi kötelezettségekkel, valamint annak biztosításával, hogy a legkiszolgáltatottabb lakosságcsoportok védelme tekintetében megfelelő minimális standardokat határozzanak meg, ideértve a jogszabályokban fennálló olyan hézagok kezelését is, amelyek megakadályozzák, hogy egyes gyermekek egészségbiztosítással rendelkezzenek; felkéri Bosznia-Hercegovina valamennyi érintett intézményét, hogy erősítsék meg a gyermekek jogainak nyomon követésével kapcsolatos koordinációt és együttműködést, ideértve a gyermekek jogaira vonatkozó adatok átfogó gyűjtési mechanizmusának létrehozását Bosznia-Hercegovinában;
19. megállapítja, hogy Bosznia-Hercegovina továbbra is származási, tranzit- és célország az emberkereskedelem vonatkozásában; a csempészekkel szembeni eredményes küzdelem érdekében kéri a határigazgatás javítását és az emberkereskedelem kivizsgálásával foglalkozó szakosodott egységek megerősítését;
20. aggodalmát fejezi ki az elégtelen oktatási és gazdasági reformok miatt, ami erősíti a nagymértékű ifjúsági munkanélküliséget és az erőteljes gazdasági elvándorlást, valamint a gyermekeket és a fiatalokat érintő megfelelő politikák és beruházások hiánya miatt; a munkaerőpiaci részvételi arányokat illetően sürgeti Bosznia-Hercegovinát, hogy foglalkozzon a nemek közötti egyensúly nagymértékű hiányával és a kisebbségi csoportokhoz tartozó fiatalok oktatási és foglalkoztatási intézkedésekből való kirekesztésével; sokkal proaktívabb és módszeresebb politikát szorgalmaz a bosznia-hercegovinai fiatalok viszonylatában, amelynek az országban élő fiatalok helyzetének megerősítését kell célul kitűznie; ösztönzi e tekintetben egy külön keret létrehozását és a bosznia-hercegovinai polgári ügyi minisztériumon belül az ifjúsági ügyek koordinálásával foglalkozó bizottság teljes körű működőképessé tételét;

21. jogszabályok és stratégiák bevezetését szorgalmazza a kisebbségi csoportokhoz tartozó személyek jogaival kapcsolatban, továbbá teljes körűen biztosítani kell a védelmüket, és azt állami forrásokkal kell támogatni;
22. felhívja Bosznia-Hercegovinát, hogy biztosítsa a tulajdonhoz való jogot; rámutat a kárpótlási igények kezelésére vonatkozó átfogó jogi keret hiányára, és biztatja a hatóságokat, hogy kezdjenek párbeszédet az érdekelt felekkel az elkobzott vagyonok visszaszolgáltatásával vagy a kárpótlással kapcsolatos kérdésekről;
23. sajnálja, hogy a szólásszabadság és a médiafüggetlenség terén nem történt előrehaladás; egyértelműen elutasítja a médiára gyakorolt folyamatos politikai és pénzügyi nyomásra irányuló kísérleteket; elítéli az ismételt megfélemlítést, halálos fenyegetést és az újságírók elleni szóbeli és fizikai támadásokat, amelyek különösen olyan újságírókat érintenek, akik olyan háborús bűncselekményekről tudósítanak, amelyek esetében nem folyt büntetőeljárás; felhívja a hatóságokat, hogy gyűjtsenek adatokat ezekről az ügyekről, biztosítsák a gyors kivizsgálást és az elkövetők büntetőeljárás alá vonását, valamint mozdítsák elő a véleménynyilvánítás szabadságát elősegítő környezetet; rámutat arra, hogy meg kell erősíteni a Hírközlési Szabályozó Ügynökség pénzügyi stabilitását, valamint politikai semlegességét; ismételten felszólít a közszolgálati műsorszolgáltatók függetlenségének és fenntartható finanszírozásának, valamint annak biztosítására, hogy mindhárom hivatalos nyelven elérhető legyenek tartalmak; felszólít arra, hogy fordítsanak több figyelmet az újságírók munkakörülményeire az egész ágazatban; aggodalmanak ad hangot a médiatulajdon átláthatóságának a hiánya miatt, és megismétli a teljes átláthatóságnak a megfelelő jogszabályi keret elfogadása révén történő biztosítására vonatkozó felhívását; sajnálja, hogy a politikai akadályok miatt nem lehetett létrehozni egy működőképes közszolgálati műsorszolgáltatást; megismétli a médiapluralizmus biztosítására irányuló felhívását, és hangsúlyozza, hogy a televíziós és rádiós tartalmak Bosznia-Hercegovina valamennyi hivatalos nyelvén történő előállítás és közvetítése hozzájárulna a kulturális sokszínűség védelméhez az országban; hangsúlyozza, hogy – mint a régió más országainak esetében is – továbbra is aggodalmak merülnek fel a média politikai eszközként való felhasználását illetően, vagy közvetlenül a politikai szereplők részéről, vagy üzleti szereplők részéről, akik politikai befolyást próbálnak gyakorolni;
24. üdvözli a megbékélés, a kölcsönös tisztelet és a vallási tolerancia előmozdítását célzó erőfeszítéseket az országban, többek között a bosznia-hercegovinai Vallásközi Tanács erőfeszítéseit; sajnálatosnak tartja a vallási alapon történő folyamatos megkülönböztetést, valamint a vallási létesítmények elleni incidenseket; nagyra becsüli és támogatja azokat, akik a véleménynyilvánítás szabadságáért, a gyűlöletbeszéd ellen, a vallási gyűlölet ellen küzdenek, és előmozdítják a befogadást; elutasítja a másokkal szembeni félelem gerjesztését, és felhívja a hatóságokat, hogy ezekben az esetekben azonnal és következetesen reagáljanak;
25. üdvözli a 2018–2022-es bosznia-hercegovinai közigazgatási reform stratégiai keretének elfogadását, és sürgeti mielőbbi végrehajtását; ismét felhívja a figyelmet a bosznia-hercegovinai politikai döntéshozatali rendszer széttagozottságára és átpolitizált voltára, és hangsúlyozza, hogy az emberi jogok és szabadságok legmagasabb szintű normáival összhangban meg kell reformálni az alkotmányos keretet, és az ország egész területén javítani kell a közpolitikák minőségét, koherenciáját és megfizethetőségét; felszólít egy, az állami pénzügyi irányításra és a költségvetés fokozott átláthatóságára vonatkozó országos stratégia elfogadására Bosznia-Hercegovinában, valamint erősebb

mechanizmusokra a hatékonyság hiányának és a közpénzek pazarlásának megelőzésére, többek között a közbeszerzés területén; különösen arra szólít fel, hogy az összes közigazgatási szinten hatékony humánerőforrás-gazdálkodási rendszeren keresztül csökkentsék a közszolgálat átpolitizálásának kockázatát, valamint hogy egységesítsék a közszolgálati eljárásokat valamennyi kormányzati szinten, különösen a szövetségi és a kantonok szintjén a Föderációban;

26. tudomásul veszi, hogy történt némi előrelépés a hatóságok és a civil társadalmi szervezetek közötti együttműködés intézményi mechanizmusainak kialakítása és a civil társadalmi szervezetek állami finanszírozásának biztosítása terén; ismételten felszólítja Bosznia-Hercegovinát, hogy az összes kormányzati szinten fogadjon el stratégiai keretet a civil társadalommal folytatott együttműködéshez, növelje az állami döntéshozatal átláthatóságát, és tegyen további erőfeszítéseket a kormány által végzett munka nyilvánosság általi ellenőrzésének lehetővé tétele érdekében; kiemeli továbbá, hogy fokozni kell a civil társadalom részvételét az uniós támogatási programok tervezésében, nyomon követésében és végrehajtásában; sürgeti a hatóságokat, hogy indítsanak eredményes párbeszédet, amely elvezethet a szociális partnerek és a civil társadalom képességeinek megerősítéséhez szükséges jogalkotási és kapacitásépítési kezdeményezésekhez; hangsúlyozza, hogy közfinanszírozásra van szükség az emberi jogokkal, a demokráciával és a jogállamisággal foglalkozó civil társadalmi szervezetek számára, beleértve a felügyeleti és az érdekvédelmi szervezeteket, valamint a kis önszerveződő szervezeteket is;
27. továbbra is aggodalommal tölti el az országban széles körben elterjedt korrupció, valamint a korrupció elleni küzdelemmel kapcsolatban kinyilvánított politikai szándék és a konkrét eredmények hiánya között folyamatosan fennálló szakadék miatt; kiemeli, hogy a legmagasabb szintű esetek nincsenek nyilvántartva, és a rendszerszintű (például a politikai pártok finanszírozásával, a közbeszerzéssel, az összeférhetlenségekkel és a vagyonyilatkozatokkal kapcsolatos) korrupció elleni küzdelem jogi és intézményi kerete gyenge és nem megfelelő; felszólít arra, hogy az európai normákkal összhangban lévő jogi és intézményi korrupcióellenes keret javítása érdekében tegyenek lépéseket azáltal, hogy jobban összehangolják a különböző szinteken elfogadott cselekvési terveket, végrehajtják a meglévő stratégiákat, és fokozzák a korrupció megelőzésével foglalkozó szervek és a korrupcióellenes ügynökség közötti együttműködést;
28. úgy véli, hogy további erőfeszítésekre van szükség a széles körben elterjedt korrupció elleni küzdelem javításához; sürgeti, hogy tegyenek lépéseket a korrupció megelőzése és visszaszorítása terén elért eredmények jelentős javítása érdekében, beleértve a hatékony és visszatartó erejű szankciókat – többek között a bűncselekménnyel szerzett vagyon elkobzását – előíró intézkedéseket; hangsúlyozza a kapacitásépítés szükségességét a gazdasági, pénzügyi és közbeszerzéssel összefüggő bűncselekményekkel szembeni fellépést és azok kivizsgálását illetően; hangsúlyozza, hogy különös figyelmet kell fordítani a politikai pártok és választási kampányok finanszírozásának hatékony ellenőrzésére, valamint a köztisztviselők – ideértve a választáson indulók – vagyonyilatkozataihoz való nyilvános hozzáférés és ezek felügyeletének javítására; felhív a GRECO, különösen a politikai pártok finanszírozása és az összeférhetlenség tekintetében megfogalmazott ajánlásainak kezelésére; alapvető fontosságúnak tartja Bosznia-Hercegovina számára az összeférhetlenségről szóló törvény európai és nemzetközi normákkal összhangban történő elfogadását; sürgeti Bosznia-Hercegovinát, hogy végezze el a meglévő korrupcióellenes jogi keret

elemzését, majd fogadjon el következetes stratégiát a feltárt hézagok és hiányosságok nemzetközi és európai normákkal összhangban történő kezelésére;

29. üdvözlí a 2014–2018 közötti időre szóló, az igazságügyi ágazatra vonatkozó reformstratégia végrehajtása céljából 2017 márciusában elfogadott cselekvési tervet és a szükséges jelentéstételi és nyomon követési struktúrák létrehozását; rámutat arra, hogy ennek végrehajtása tekintetében határozott lépésekre van szükség; aggodalommal töltik el az igazságszolgáltatásban dolgozókkal szembeni politikai indíttatású fenyegetések; megismétli, hogy szükség van a bírói kar minden politikai befolyástól való függetlenségének megerősítésére, valamint professzionalizmusának, hatékonyságának és elszámoltathatóságának fokozására; üdvözlí a Bírói és Ügyészi Főtanács által elfogadott részletes cselekvési tervet, amely a Bírói és Ügyészi Főtanács területére tartozó kérdések tekintetében az Európai Bizottság által megfogalmazott ajánlásokat hajtja végre, amelyek célja a bírói kar kinevezésével kapcsolatos, fegyelmi és feddhetetlenségi intézkedések megerősítése, többek között a jobb vagyonyilatkozatok révén; sürgeti a kapcsolódó jogalkotási aktusok gyors elfogadását és végrehajtását; hangsúlyozza, hogy a Bírói és Ügyészi Főtanácsról szóló törvényt a Bizottság ajánlásaival és a Velencei Bizottság véleményével összhangban felül kell vizsgálni; kéri a háborús bűncselekményekkel kapcsolatos ügyek büntető törvénykönyveinek szabványosítását, és hangsúlyozza a folyamatban lévő igazságügyi reform nemi szempontú értékelésének fontosságát;
30. sajnálja, hogy a hatóságok valamennyi szinten továbbra is figyelmen kívül hagyják vagy elutasítják a bírói kar – akár a legfelsőbb fokon hozott – kötelező erejű határozatait, és emlékeztet arra, hogy ez súlyosan megkérdőjelezi a jogállamiságot;
31. üdvözlí, hogy a háborús bűncselekményekkel kapcsolatos ügyek terén tapasztalható elmaradást kezelik, hogy további előrelépés történt a nemi erőszakkal járó háborús bűncselekmények sikeres üldözése terén és javult a bírósági eljárás során az áldozatoknak és tanuknak nyújtott támogatás; sürgeti a bosznia-hercegovinai hatóságokat, hogy harmonizálják a háború polgári áldozataira vonatkozó jogszabályokat, amelyeknek a szexuális erőszak áldozataira is ki kell terjedniük annak érdekében, hogy a jogállást és a jóvátételekhez való hozzáférést illetően előzzék meg a különböző országrészekben a megkülönböztetést; sürgeti a háborús bűnökkel kapcsolatos nemzeti stratégia mielőbbi módosítását, hogy az ügyeket hatékonyabban lehessen a különböző irányítási szintek között elosztani, valamint a legösszetettebb ügyek feldolgozására vonatkozóan új kritériumokat és határidőket biztosítani;
32. megállapítja, hogy még mindig hiányzik az átfogó átmeneti igazságszolgáltatási stratégia, valamint a háború idején az egész országban végbement masszív emberi jogi jogsértések kompenzálására szolgáló stabil mechanizmus, többek között a háborúval összefüggő szexuális erőszak áldozatai számára; sürgeti a kínzás áldozatairól szóló törvény, az átmeneti igazságszolgáltatási stratégia és a szexuális erőszak áldozatainak szóló program elfogadását, valamint egy külön alap létrehozását a háború idején elkövetett nemi erőszak, kínzás és bántalmazás áldozatainak kárpótlása céljából, továbbá megfelelő kompenzációs mechanizmusok létrehozását a háború polgári áldozatai számára, amelyek magukban foglalják a visszaszolgáltatást, a kompenzációt, a rehabilitációt, a jóvátételt és az ismétlődés megakadályozásának garanciáit;
33. megismétli, hogy támogatja a volt Jugoszlávia területén elkövetett háborús bűncselekmények és az emberi jogok megsértésének más súlyos esetei valamennyi

áldozatával kapcsolatos tények megállapításával megbízott regionális tényfeltáró bizottság (RECOM) létrehozására irányuló kezdeményezést; hangsúlyozza annak fontosságát, hogy ennek létrehozásához a bosznia-hercegovinai vezetők hozzanak szigorú intézkedéseket; hangsúlyozza e folyamat fontosságát és az összes regionális politikai vezető szerepvállalásának szükségességét annak érdekében, hogy a RECOM további késedelem nélkül megkezdhesse tevékenységét; felhívja a figyelmet a RECOM-koalíció egyértelmű dátumokat és mérföldköveket tartalmazó cselekvési tervre irányuló javaslatára;

34. elítéli az emberiség elleni legsúlyosabb bűncselekmények miatt elítélt személyek bármilyen fajta dicsőítését; sürgősen kéri a háborús bűncselekmények áldozatainak tiszteletben tartását és a megbékélés előmozdítását; Bosznia-Hercegovina valamennyi politikai vezetőjét és intézményét emlékezteti, hogy az igazság, a megbékélés és a békés jövő, valamint az igazságszolgáltatási rendszer politikai célokra történő felhasználásának elkerülése érdekében az ő felelőségük objektíven értékelni a háborús eseményeket; hangsúlyozza, hogy a háborús bűncselekmények miatti büntetőeljárásoknak az igazságszolgáltatás függetlenségének az elvén kell alapulniuk, és ezeket nem szabad a mindennapi politikai célok kiszolgálása, történelmi revizionizmus elindítása vagy a társadalmon belüli megosztottság elmélyítése érdekében politikailag kihasználni; sajnálattal veszi tudomásul a Boszniai Szerb Köztársaság nemzetgyűlésének azt a határozatát, amellyel visszavonja a srebrenicai mészárlással foglalkozó bizottság 2004-es jelentésének korábbi megerősítését, és minden oldalról elítéli azokat a nyilatkozatokat, amely háborús bűnösöket dicsőítenek;
35. hangsúlyozza, hogy noha jelentős előrelépést sikerült elérni, a konfliktushelyzetekhez kapcsolódó szexuális erőszakkal kapcsolatos, a 1992–1995-ös háborúból származó trauma öröksége továbbra is megfelelő figyelmet igényel Bosznia-Hercegovinában; hangsúlyozza, hogy biztosítani kell, hogy a női és férfi túlélők, többek között az ezzel összefüggésben született gyermekek méltányos hozzáférést kapjanak az ellátáshoz, támogatáshoz és igazságszolgáltatáshoz az átfogó jóvátételen keresztül, ideértve a konfliktushelyzetekhez kapcsolódó szexuális erőszak túlélőinek rehabilitálását és megbélyegzésük enyhítését;
36. tudomásul veszi, hogy történt bizonyos, jóllehet még mindig nem elégséges előrelépés a Daytoni békemegállapodás menekültekről és az országon belül lakóhelyüket elhagyni kényszerülő személyekről szóló VII. mellékletének végrehajtása terén; tudomásul veszi, hogy lassú az előrelépés a rendkívül nagy számú, lakóhelyüket elhagyni kényszerülő személyekkel, a kisebbségekhez tartozó visszatérésre kötelezettekkel, a menekültekkel és az eltűnt személyekkel való foglalkozás terén; felszólítja a hatóságokat arra, hogy kezdjenek fokozott együttműködést a két országrész között, és a háború miatt eltűnt személyek felkutatása érdekében teljes körűen osszák meg az összes lényeges katonai és hírszerzési adatot; üdvözli a háború miatt eltűnt személyek kérdésének megoldását célzó regionális együttműködés fokozására irányuló közelmúltbeli kezdeményezéseket, és felhívja a bosznia-hercegovinai hatóságokat, hogy vállaljanak szerepet e folyamatban; megjegyzi, hogy fontos adatokat gyűjteni a visszatérésre kötelezettekről; elítéli a tulajdonokkal szembeni bűncselekményeket, és megállapítja, hogy a visszatérőkkel kapcsolatos politika sikere segítheti a megbékélést Bosznia-Hercegovinában;
37. felszólít arra, hogy hajtsanak végre további intézkedéseket és konkrét programokat a menekültek fenntartható hazatérése, az egészségügyi ellátáshoz, a foglalkoztatáshoz, a

szociális védelemhez és az oktatáshoz való hozzáférés tekintetében, valamint fordítsanak nagyobb figyelmet az olyan ingatlanok után nyújtott kártérítésre, amelyeket nem lehet visszaszolgáltatni; e tekintetben sürgeti, hogy a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek és menekültek ingatlanköveteléseivel foglalkozó bizottság folytassa tevékenységét;

38. sajnálatosnak tartja, hogy az ország még mindig szenved az aknák jelenlététől, amelyek teljes területének körülbelül 2,2%-át borítják, és közvetlenül rontják több mint 540 000 lakos biztonságát; üdvözli, hogy az EU továbbra is támogatja az aknamentesítést, és elismeréssel adózik a bosznia-hercegovinai fegyveres erők aknamentesítési zászlóalja által végzett kiváló munkának; aggodalommal állapítja meg, hogy nincs elegendő korszerű aknamentesítési technológia, ami 2020-ra oda vezetne, hogy az évente megtisztított terület a jelenlegi évi 3 km²-ről kevesebb mint 1 km²-re zsugorodjon; ezért sürgeti a tagállamokat, hogy jól szereljék fel az aknamentesítő zászlóaljat a szükséges eszközökkel és felszereléssel;
39. üdvözli a szervezett bűnözés elleni fellépés 2017–2020 közötti időszakra szóló stratégiájának elfogadását, valamint a pénzmosás elleni intézkedésekkel és a terrorizmus finanszírozásával kapcsolatos cselekvési tervek végrehajtása terén elért előrehaladást; felhív arra, hogy mutassanak fel eredményeket a szervezett bűnözéssel kapcsolatos nyomozások, büntetőeljárások és ítélethozatal terén; üdvözli a büntetőeljárásról szóló törvény módosításainak a bosznia-hercegovinai Képviselőház általi, 2018. szeptember 17-i elfogadását, mivel ezek elengedhetetlenek ahhoz, hogy a jogállamisági intézmények érzékeny nyomozásokat folytathassanak és együttműködhessenek a nemzetközi bűnüldöző hatóságokkal, és felhívja a Bizottságot, hogy kövesse szorosan e módosítások végrehajtását; hangsúlyozza, hogy a Hírszerzési és Biztonsági Ügynökségről szóló törvény európai és nemzetközi normákkal történő összehangolásának továbbra is kiemelt prioritásnak kellene lennie a hatóságok számára; nagyra értékeli, hogy Bosznia-Hercegovina lekerült a Pénzügyi Akció Munkacsoport (FATF) pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem terén strukturális hiányosságokkal rendelkező, kiemelt kockázatot jelentő harmadik országokat tartalmazó listájáról, és további erőfeszítésekre szólít fel, hogy Bosznia-Hercegovina lekerüljön a nagy kockázatú országok uniós listájáról;
40. kéri a radikalizálódás elleni küzdelemre irányuló erőfeszítések növelését, valamint hogy hozzanak további intézkedéseket a külföldi harcosok és az illegális fegyverkereskedelem azonosítása, megelőzése és átfogó kezelése, valamint a további radikalizálódást támogató pénzek nyomon követése érdekében; ösztönzi a hatóságokat, hogy javítsák tovább a terrorizmus elleni fellépésre szolgáló bosznia-hercegovinai kapacitásokat a jobb koordináció és együttműködés, a bűnügyi információk cseréje, a fiatalok radikalizálódásának megelőzése és a radikalizálódást felszámoló programok révén; felhívja a hatóságokat, hogy dolgozzanak ki a kiberbűnözés és hasonló biztonsági fenyegetések elleni küzdelmet célzó stratégiát; emlékeztet arra, hogy erőteljesebb együttműködésre van szükség a szomszédos országokkal a határigazgatási kérdések terén;
41. elismerését fejezi ki, amiért a bosznia-hercegovinai hatóságok erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy polgáraik ne induljanak el külföldi harcterekre, valamint sürgeti a hatóságokat, hogy alkalmazzanak megfelelő büntetést a külföldi terrorista harcosok esetében, és kezeljék a társadalomba való későbbi visszailleszkedésüket; aggodalommal veszi tudomásul, hogy az országban bizonyos helyeken radikális sejteket tártak fel;

42. aggodalommal veszi tudomásul, hogy a közelmúltban Bosznia-Hercegovinába érkező migránsok száma egyre növekszik, és hogy az e helyzetre való reagálásban a különböző kormányzati szintek között hiányzik a koordináció; úgy véli, hogy a migráció kérdése nem kaphat politikai felhangot; üdvözli a menekültek és menedékkérőknek az országban fennálló fokozott humanitárius szükségleteinek kezelésére irányuló uniós humanitárius segélyt, valamint a Bosznia-Hercegovinát a migrációs áramlások kezelésében támogató (6 millió EUR értékű) különleges intézkedés 2018. augusztus 10-i elfogadását; hangsúlyozza annak fontosságát, hogy figyelembe kell venni a humanitárius segély nemi dimenzióját és a menekülttáborok befogadó közösségekre gyakorolt hatását; úgy véli, hogy e közös kihívást jelentő probléma kezeléséhez elengedhetetlen a szomszédos országokkal és az Unióval folytatott együttműködés;
43. kéri új uniós irányultságú reformok elfogadását, közvetlenül az új bosznia-hercegovinai hatóságok megalakulása után, hogy folytatódjon a reformfolyamat és előrelépés történjen az ország európai integrációja felé; kitart amellett, hogy az uniós pénzügyi támogatást tényleges feltételekhez kell kötni, és hogy az Unió a szociális jogok európai pillérében foglalt 20 elv mentén dolgozzon ki cselekvési terveket és nyomonkövetési kereteket „az új, megerősített dimenzió” megvalósítása érdekében, a Nyugat-Balkánra vonatkozó 2018-as stratégiában meghatározottak szerint; tudomásul veszi, hogy Bosznia-Hercegovina némi haladást ért el a gazdasági fejlődés és a versenyképesség tekintetében, de megjegyzi, hogy az ország még mindig a működőképes piacgazdaság létrehozásának korai szakaszában van; határozottan úgy véli, hogy a szociális partnerek megfelelő bevonásával az országban fennálló életkörülmények javítását szem előtt tartva a társadalmi-gazdasági reformok előmozdításának a választások után elsőbbséget kell élveznie, tudomásul veszi, hogy szociális területen igen korlátozott előrelépés történt; hangsúlyozza, hogy a gazdasági fundamentumokat, például a növekedést, a foglalkoztatást és az informális gazdaság elleni küzdelmet meg kell erősíteni; rámutat arra, hogy fontos a közszektor, ezen belül az állami vállalkozások átalakítása, az informális gazdaság és a kapcsolódó munkaerőköltségek pénzügyi terhének további csökkentése, az üzleti környezet javítása (az egységes gazdasági térség kialakítása révén is), az államháztartás növekedést segítő voltának megerősítése, kiváltképp a középtávú szükségletekre, így az infrastruktúrára és az oktatásra összpontosítva, valamint hogy az európai és a nemzetközi szabványokkal összhangban kellő időben, kimerítő statisztikákat biztosítsanak;
44. megállapítja, hogy a környezet- és az éghajlatvédelem területén lassú előrelépés történt; emlékeztet arra, hogy az uniós normákkal összhangban az egész országban biztosítania kell a környezetvédelmi jogszabályok eredményes és strukturált végrehajtását, az egész országra vonatkozó környezeti közelítési stratégiának megfelelően; ismételten hangsúlyozza, hogy az uniós környezetvédelmi politikáknak megfelelően haladéktalanul megoldást kell találni a brodi olajfinomító által okozott, országhatárokon áttérjedő levegőszennyezés problémájára; hangsúlyozza, hogy Bosznia-Hercegovinának maradéktalanul eleget kell tennie az országhatáron áttérjedő környezeti hatások vizsgálatáról szóló egyezményben és a környezeti vizsgálatról szóló jegyzőkönyvben foglalt kötelezettségeinek, elsősorban a Neretva és a Trebišnjica vízgyűjtőjének területén; hangsúlyozza, hogy a vízerőművek és az ezekkel kapcsolatos projektek tervezése és építése megköveteli a nemzetközi és az uniós környezetvédelmi jogszabályoknak, köztük a madárvédelmi irányelvnek, az élőhelyvédelmi irányelvnek és a környezeti hatásvizsgálatról szóló irányelvnek való megfelelést; hangsúlyozza, hogy sürgősen el kell kerülni a jelentős természetvédelmi területekre gyakorolt minden negatív hatást a környezeti hatásvizsgálatok minőségének javításával, valamint

biztosítani kell a nyilvánosság részvételét és a civil társadalommal folytatott konzultációt a jelentős projekteknél;

45. megállapítja, hogy a villamos energia és a gáz piaca továbbra is töredezett, és azt néhány kulcsfontosságú vállalat erőfölénye jellemzi; felhívja a bosznia-hercegovinai hatóságokat, hogy fejlesszék tovább az ország közlekedési és energetikai infrastruktúráját, és sürgősen hozzanak létre működőképes energetikai és közlekedési láncokat; felhívja Bosznia-Hercegovinát, hogy használja ki a regionális összeköttetések fejlesztését célzó új uniós csomagot, valamint éghajlat-politikai kötelezettségvállalásaival összhangban munkálkodjon a regionális energiapiac kiteljesítésén; az infrastrukturális projektekre irányuló beruházások folytatása mellett érvel, hogy javítsák a Bosznia-Hercegovinán belüli és a szomszédos országokkal való összeköttetéseket; kéri, hogy a vállalkozók kiválasztásakor tartsák be a pályáztatási szabályokat és az átláthatóság elvét, elkerülve ezzel a hatalommal való visszaélést és a korrupciót, valamint garantálva a legjobb ajánlatok kiválasztását; támogatja a barangolási díjak nyugat-balkáni csökkentésére irányuló javaslatot;
46. üdvözli, hogy Bosznia-Hercegovina konstruktív és stabil kétoldalú kapcsolatokat ápol szomszédaival, és hogy ezekkel az országokkal több kétoldalú megállapodás aláírására került sor; az európai szervezetekben való tagság felé való előrelépés érdekében is kéri a régióban található országokkal való jó szomszédi kapcsolatok megerősítését, és az összes rendezetlen – többek között a Szerbiával és Horvátországgal közös határ kijelölését érintő – kétoldalú kérdés megoldása érdekében további erőfeszítések előmozdítását;
47. üdvözli Bosznia-Hercegovina 2018–2023-as időszakra szóló külpolitikai stratégiáját, amelyet Bosznia-Hercegovina elnöksége fogadott el, és amely egyértelműen kimondja, hogy Bosznia-Hercegovina egyik fő stratégiai célkitűzése az uniós tagság; sajnálja, hogy a közös kül- és biztonságpolitika (KKBP) terén tett uniós nyilatkozatoknak és az EU Tanácsa által e téren hozott határozatoknak való megfelelés mértéke 2017-ben 61%-ra esett vissza; hangsúlyozza, hogy eredményekre van szükség a KKBP-hez való fokozatos közeledés tekintetében, és jelentős javulásra szólít fel ezen a területen, ami az uniós tagság elengedhetetlen alkotóelemét képezi; határozottan sürgeti Bosznia-Hercegovinát, hogy igazodjon a Krím Oroszország általi jogellenes elcsatolása és a kelet-ukrajnai események kapcsán hozott, uniós korlátozó intézkedéseket bevezető tanácsi határozatokhoz, és sajnálatosnak tartja e tekintetben az együttműködés szándékos hiányát egyes politikai szereplők részéről;
48. megállapítja, hogy nő a külföldi hatalmak befolyása Bosznia-Hercegovinában; üdvözli, és határozottan meggyőződése, hogy Bosznia-Hercegovinában továbbra is az erőteljesebb uniós szerepvállalás a legjobb lehetőség annak biztosítására, hogy az ország előrelépést tegyen az európai értékek, a stabilitás és a jólét felé; üdvözli az EUFOR Althea művelet folytatódó jelenlétét az országban, amely segíti a bosznia-hercegovinai fegyveres erők kapacitásépítését és képzését, valamint az elrettentő erő fenntartását, a biztonságos és védett környezet előmozdítása érdekében; üdvözli, hogy az ENSZ Biztonsági Tanácsa 2019. novemberig meghosszabbította az az EUFOR mandátumát;
49. sürgeti a hatóságokat, hogy biztosítsák az energiaügy és az éghajlatváltozás területén az uniós és nemzetközi normáknak, valamint a politikai céloknak való szigorú megfelelést; sajnálja, hogy az országnak az éghajlatváltozás elleni küzdelemre irányuló erőfeszítései a nyilatkozatok szintjén maradnak, miközben ezzel egyidejűleg döntések születnek új

szénerőművek tervezéséről; kéri ezért a természetre káros, a helyi lakosság akaratával szembe menő, a helyi vagy országos területrendezési tervekkel ellentétes és csak a befektetők számára előnyös vízerőműprojektek és tervek törlését;

50. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, a Tanácsnak, a Bizottságnak, Bosznia-Hercegovina elnökségének, Bosznia-Hercegovina minisztertanácsának, Bosznia-Hercegovina parlamenti közgyűlésének, a Bosznia-hercegovinai Föderáció, a Boszniai Szerb Köztársaság és a Brčkói Körzet kormányainak és parlamentjeinek, valamint a tíz megye önkormányzatának.